

1991/92

חגברת יעילות חאבקת מלונים בערבה בעונת חחורף באמצעות דבורת חדבש

רוזנטל קורה, רזניצקי יבגני, קמר יוסף - מינהל המחקר החקלאי -

מכון וולקני - מכוורת צריפין

חיים אפרת - שה"מ - לשכת הדרכה רחובות

רבקה אופנבך - מו"פ נגב - ערבה - תחנת נסויים "יאיר"

תקציר

דבורי הדבש מהוים את המאביק העיקרי ולעיתים הבלעדי למלון. המצאות דבוריות פעילות בקרבת שטח המלונים הכרחית לקבלת יבול (Mcgregor, 1965). בעונת החורף מגדלים מלונים בערבה בחממות ובמנהרות עבירות. עונת הגידול, האזור והתנאים יוצרים קשיים לפעילות הדבורים. בניסויים שנערכו בשנת 1991 (אפרת 1991) התברר שתוך תקופת האבקה חלה ירידה באוכלוסיית דבוריות הנגרמת בעיקרה מירידה בכמות הוולד המתפתח בדבוריות. הגורם העיקרי לירידה בכמות הוולד הוא מחסור באבקת פרחים הנחוצה לדבוריות לצורך התפתחות הוולד (דג 1992). תעיית הדבורים והלכדות דבורים ביריעות הניילון משום חוסר התמצאות גורמים אף הם להחלשת דבוריות (אפרת, 1991). בערבה שוררים תנאים קשים לדבוריות: צפיפות גדולה מאד של כוורות ליחידת שטח, העדר מרעה יעיל המספק אבקת פרחים וצוף, טמפרטורות לילה נמוכות (ולעיתים אף ביום בעיקר בשעות לפנה"צ); הבדלים גדולים בטמפרטורה בין יום ולילה. בנוסף לכך העמדת הכוורות ליד מנהרות העבירות המכוסות פלסטיק מקשה על הדבורים את ההתמצאות והפעילות בפרחי המלון.

מטרות המחקר

- א. בדיקת השינויים באוכלוסית הדבוריות וכמות הוולד במהלך תקופת האבקה.
- ב. בחינת אפשרויות שונות להעמדת הכוורת ליד החממה בכדי למנוע תעיית הדבורים, עזרה להתמצאות הדבורים וצמצום תמותה.
- ג. בדיקת התנהגות דבוריות אטלקיות וקווקזיות במהלך תקופת האבקה על פי מדדים א' ו-ב'.

סיכום

- א. במהלך ההאבקה מידלדלת האוכלוסיה הבוגרת בכוורת כתוצאה מהעדר וולד חתום המספק דבורים צעירות המחליפות את אלו המתות כתוצאה מהזדקנותם. תופעה זו קורת הן בדבוריות "אטלקיות" ובדבוריות "קווקזיות" וכתוצאה מכך לא נוצרת הבדל משמעותי בין הגזעים ביכולת שלהן לשרת את החקלאי בהאבקה.
- ב. העדר אבקת פרחים במהלך החורף בערבה מביאה לירידה בהתפתחות הדבוריות וירידה בכמות הוולד החתום. בכדי לתקן את המחסור ניתן להאכיל באבקת פרחים או בתחליפי אבקה.
- ג. אורור החממה, צביעת הכוורות בצבעים ובסימנים שונים משפר את התמצאות הדבורים, מצמצם את התעיה ומאריך את משך הישרדות הכוורות באבקה.
- ד. לא נראה הבדל בין הפניית פתח הכוורת מזרחה או מערבה.